

Handläggare
Eija Pohjanen
Telefon: 08-508 33 920

Till
Utbildningsnämnden
2021-03-18

Språkutveckling i förskolan

Remiss från Stadsrevisionen, dnr 3.1.3–114/2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Stadsrevisionen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
utbildningsdirektör

Eva Broström
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsrevisionen har remitterat rapporten ”Språkutveckling i förskolan” till utbildningsnämnden för yttrande. Granskningen fokuserar på om stadens nämnder säkerställt att det finns systematiska arbetsätt och kompetens hos förskolepersonalen för att kunna möta fullmäktiges uppdrag, nationell lagstiftning och läroplanens mål för språkutvecklande arbete i förskolan.

Rekommendationerna i stadsrevisionens rapport är i linje med utbildningsförvaltningens arbete idag. Förvaltningen håller med om revisionskontorets samlade bedömning om att de granskade nämnderna behöver vidareutveckla arbetet för att ge förutsättningar för verksamheterna att nå de krav på språkutveckling som ligger i förskolans uppdrag. Utbildningsförvaltningen anser, i linje med stadsrevisionens bedömning, att prioriterade frågor är att säkerställa att pedagogernas kunskaper i det svenska språket är tillräckliga och att uppföljning och utvärdering av det språkutvecklande arbetet tydliggörs.

Utbildningsförvaltningen
Förskoleavdelningen

Hantverkargatan 2 F
Box 22049
10422 Stockholm
Telefon 08-50833920
Växel 08-50833000
eija.pohjanen@edu.stockholm.se
start. Stockholm

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Stadsrevisionen som svar på remissen.

Bakgrund

Stadsrevisionen har remitterat projektrapporten ”Språkutveckling i förskolan” till utbildningsnämnden för yttrande.

Ärendet

Rapporten beskriver att syftet med granskningen är att bedöma om stadens nämnder bedriver ett systematiskt arbete för att nå fullmäktiges och läroplanens mål om att stödja barns språkutveckling i förskolan.

Samlad bedömning

Revisionskontorets samlade bedömning är att granskade nämnder behöver vidareutveckla arbetet för att ge förutsättningar för verksamheterna att nå de krav på språkutveckling som ligger i förskolans uppdrag. Nämnderna behöver bland annat säkerställa att pedagogernas kunskaper i det svenska språket är tillräckliga för att kunna uppfylla läroplansuppdraget och nationell lagstiftning. Nämnderna behöver också tydliggöra hur det språkutvecklande arbetet i staden ska följas upp och utvärderas på ett enhetligt vis för att kunna planera och utveckla utbildningen systematiskt.

Rekommendationer

Utifrån redovisade iakttagelser och bedömningar lämnas följande rekommendationer.

Utbildningsförvaltningen rekommenderas följande

- I samverkan med stadsdelsnämnderna vidta åtgärder så att pedagogerna har tillräcklig kunskap i det svenska språket för att kunna uppfylla läroplansuppdraget och nationell lagstiftning i såväl kommunala som fristående förskolor.
- I samverkan med stadsdelsnämnderna tydliggöra hur det språkutvecklande arbetet i staden ska följas upp och utvärderas för att kunna planera och utveckla utbildningen systematiskt.
- Utveckla analysen av det språkutvecklande arbetet i de fristående förskolorna, för att möjliggöra jämförelser mellan kommunala och fristående verksamhet med syftet att säkerställa likvärdig förskola.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen.

Ärendet har behandlats i samverkan med de fackliga organisationerna den 9 mars 2021. Ärendet har också behandlats vid funktionshinderrådets sammanträde den 10 mars 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen håller med om revisionskontorets samlade bedömning om att de granskade nämnderna behöver vidareutveckla arbetet för att ge förutsättningar för verksamheterna att nå de krav på språkutveckling som ligger i förskolans uppdrag. Bedömningarna och rekommendationerna i stadsrevisionens rapport är i linje med förvaltningens arbete idag. Detta arbete pågår bland annat genom att förvaltningen i samverkan med stadsdelsförvaltningarna utreder hur det språkutvecklande arbetet genomförs samt vilka framgångsrika arbetssätt och metoder som finns.

Utbildningsförvaltningen anser, i linje med stadsrevisionens bedömning, att en prioriterad fråga är att säkerställa att pedagogernas kunskaper i det svenska språket är tillräckliga för att kunna uppfylla läroplansuppdraget och nationell lagstiftning. Utbildningsförvaltningens uppföljning visar att det behövs ytterligare utbildningsinsatser för de förskollärare och barnskötare som har behov av att förbättra sina kunskaper i svenska. Det handlar om tillräckliga kunskaper både i svenska språket och i det professionella yrkesspråket. I synnerhet finns detta behov i stadsdelsnämndsområden med många barn som har ett annat modersmål än svenska. Även den statliga utredningen för fler barn i förskola för bättre språkutveckling¹ pekar på detta och föreslår förbättrad kompetensutveckling av barnskötare och förskollärare både i det svenska språket och i flerspråkighet. I utredningen konstateras att personalen utifrån sina grundutbildningar ofta saknar tillfredsställande kunskap om barns andraspråkutveckling i svenska.

Utbildningsförvaltningen delar stadsrevisionens bedömning om att de granskade nämnderna behöver tydliggöra hur det språkutvecklande arbetet ska följas upp och utvärderas på ett enhetligt vis för att kunna planera och utveckla utbildningen systematiskt. Även utbildningsförvaltningens uppföljning visar att det finns behov att på nämndnivå följa upp och utvärdera det språkutvecklande arbetet, till exempel hur de gemensamma stödmaterialen används.

Stadsrevisionens rapport understryker att den individuella dokumentationen tydligt och systematiskt bör visa varje barns behov av språkutveckling och förändringar i lärandet över tid. Utbildningsförvaltningens uppföljning visar att flera stadsdelsnämnder lyfter att uppföljning av varje barns språkutveckling är ett utvecklingsområde eftersom det inte genomförs med tillräcklig systematik. Även

den kommunala utvärderingen² visar att förskolan behöver utveckla systematik och underlag som tydligare visar hur den bidrar till kontinuitet och progression i varje barns utveckling och lärande och hur förskolan förbereder för fortsatt utbildning.

Revisionen rekommenderar utbildningsförvaltningen att utveckla analysen av det språkutvecklande arbetet i de fristående förskolorna, för att möjliggöra jämförelser mellan kommunala och fristående verksamhet med syftet att säkerställa likvärdig förskola. Förvaltningen ställer sig positiv till detta förslag och vill framhålla att förvaltningen inför framtagandet av 2020 års förskolerapport haft ambitionen att samla fler underlag för att möjliggöra fördjupade jämförelser mellan kommunal och fristående regi. Syftet är att på ett tydligare sätt ge en bild av likvärdighet och kvalitet oavsett huvudman i Stockholms stad. Förvaltningen har därför tagit fram fördjupade underlag från den fristående regin bland annat inom områdena barns utveckling av modersmål och svenska samt behov av kompetensutveckling i svenska. Områdena tar bland annat sin utgångspunkt i de utvecklingsområden för den kommunala regin som identifierades i 2019 års förskolerapport.

Förvaltningen vill lyfta fram att utbildningsförvaltningens årliga tillsyn omfattar ungefär en femtedel av de fristående förskolorna i Stockholm. Därför kan det vara missvisande att jämföra resultatet av tillsynen från ett år till ett annat eftersom det är olika förskolor med olika huvudmän som varit föremål för tillsyn. Däremot genomför förvaltningen årligen en egenkontroll av samtliga fristående huvudmän i staden. Egenkontrollen utgör en del av stadens tillsyn och består av frågor inom tillsynens områden som besvaras av huvudmännen. Den årliga egenkontrollen 2020 har besvarats av 91 procent av huvudmännen. Inför kommande egenkontroll har utbildningsförvaltningen ambitionen att lägga till frågor om kompetens- och språkutveckling. Det är dock viktigt att beakta att rapporteringen genom egenkontrollen fångar enbart huvudmännens egen uppskattning. En sammanställning utifrån egenkontrollen skulle således bygga på en frivillig rapportering av språkkunskaperna.

Det finns utmaningar och utvecklingsområden att via stadens styrning uppfylla de rekommendationer som revisionen efterfrågar gällande alla stadens förskolor, både de kommunala och fristående förskolorna. Utbildningsförvaltningen har inte samma samordning av de fristående anordnarna som av de kommunala förskolorna.

Svårigheten ligger således i att få in samma information från de fristående förskolorna som för de kommunala.

Konsekvenser för jämställdhet

Då ärendet utgör yttrande på en remiss från stadsrevisionen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet.

Barnkonsekvensanalys

Förvaltningen anser att remissens ambition att säkerställa att alla förskolebarn ges samma möjligheter att utveckla sina språkfärdigheter utgår från barnets bästa. Förvaltningen anser vidare att de arbetssätt som finns idag, med utgångsläge i att varje barn ska nå sin fulla potential i en förskola av hög kvalitet, utgår från barnets bästa.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till stadsrevisionen som svar på remissen. Beslutet föreslås justeras omedelbart med anledning av remisstiden.

Bilaga

Projektrapport ”Språkutveckling i förskolan” nr 9, 2020